

اشاره:

تنوع آب و هوا، تابش مناسب خورشید در چهار فصل سال، وسعت خاک قابل کشت و... استعدادهای طبیعی برای پرورش انواع گیاهان و گل‌ها در ایران می‌باشد.

علاقه ایرانیان به طبیعت و گیاهان و مبانی فرهنگی موجود در میان مردم سبب شده که قرن‌ها پرورش سنتی گل و گیاه در کشور رواج داشته باشد و جلوه‌هایی از آن در هنرهای دستی (فرش دستباف، قلمکاری‌ها و...) نیز مشاهده شود.

ایران قرن‌ها تولیدکننده گل و گیاهان زینتی بوده، اما در بازار جهانی، تازه‌واردی محسوب می‌شود که استعدادهای بسیار برای ابراز وجود دارد. لیکن موانع و تنگنمایی در کار است که سبب می‌شود سهم و نقش بسزایی در این بازار ایفا نکند.

خبرنگار نشریه «بررسی‌های بازرگانی» در گفت‌وگو با آقای محسن مخبری مدیرعامل بازرگانی مخبری که از تولید و صادرکنندگان معتبر گل و گیاهان زینتی ایران می‌باشد، عمده‌ترین موانع موجود برای حضور قوی در بازارهای جهانی، راه‌های پرورش نوین گیاهان و... را جویا شد.

مخبری که در رشته علوم سیاسی، مدرک کارشناسی دارد، از سال ۶۱ با تفکر صدور گل و گیاه به کار تولید آنها پرداخت و برای نخستین بار در سال ۶۵ موفق شد گل و گیاهان زینتی ایران را به بازارهای خارجی عرضه کند. وی که نخستین صادرکننده گل و گیاه در کشور می‌باشد، در سه رشته گل شاخه بریده، گیاهان آپارتمانی و گل‌های خشک فعالیت صادراتی دارد و در سال جاری به عنوان صادرکننده نمونه گل و گیاه ایران برگزیده و از معاون اول ریاست جمهوری لوح تقدیر گرفت.

■ توان تولید و صادرات گل و گیاهان زینتی و آپارتمانی

ایران در چه حدی است؟

□ میزان تولید گل و گیاه در کشور زیاد است، اما آمار دقیقی از آن در دسترس نمی‌باشد. ارزش صادرات گل و گیاهان آپارتمانی که در سه سال اخیر مبادرت به صادرات آنها شده است سالانه ۲ تا ۱۰ میلیون دلار بوده است.

از آنجا که نرخ‌های صادراتی که از سوی مرکز توسعه صادرات تعیین و اعلام می‌شود، واقعی نیست و تعرفه‌های کم‌رکی نیز تفکیکی نمی‌باشند، آمار صادرات گل و گیاهان زینتی و آپارتمانی با گیاهان دارویی، مخلوط می‌شوند.

○ کشورهای جنوب خلیج فارس شامل عربستان، امارات، کویت، قطر و بحرین از خریداران گل‌های ایرانی هستند. کشورهای اروپایی در فصل سرما از ایران گل وارد می‌کنند.

■ در شرایط کنونی، ظرفیت صادرات گل و گیاهان زینتی

ایران چقدر است؟

□ در ده سال گذشته به‌طور متوسط ۱۴ درصد نیازهای گل و گیاهان زینتی و آپارتمانی امارات متحده عربی، از سوی

○ تولید انبوه و نوین گل و گیاهان زینتی به سرمایه‌گذاری هنگفتی نیاز دارد که تولیدکنندگان سنتی رغبتی به انجام آن ندارند. دولت باید سرمایه‌گذاری مادر در ایجاد گلخانه‌های پیشرفته و واردات گونه‌های گیاهی را انجام دهد.

■ چرا بخش خصوصی رغبتی به سرمایه‌گذاری برای تولید انبوه و نوین گل و گیاهان زینتی نشان نمی‌دهد؟

□ اولاً تولیدکنندگان گل و گیاهان زینتی و آپارتمانی، قشری سنتی هستند که کار تولید را از پدر به ارث برده‌اند و لذا تمایلی به استفاده از فن‌آوری‌های جدید در تولید و صادرات گل و گیاه ندارند. در این زمینه باید قشر تحصیل‌کرده وارد بازار کار و سرمایه‌گذاری شود.

ثانیاً گروهی که از گذشته به پرورش گل و گیاه اشتغال داشته‌اند، هنوز علاقه و انگیزه‌ای برای سرمایه‌گذاری جهت تولید انبوه و به شیوه نوین، پیدا نکرده‌اند. از سوی دیگر امکانات آنها تکافوی تأمین هزینه سرمایه‌گذاری را نمی‌کند.

■ چگونه می‌توان سرمایه‌گذاری برای تغییر شیوه تولید و پرورش گل و گیاه را جذب و تشویق کرد؟

□ در این زمینه دولت باید کمک کند تا سرمایه‌گذاری انجام شود. این کار به صورت ظاهر، انجام می‌شود. دولت وام‌هایی را برای اعطا به سرمایه‌گذاران در این زمینه تصویب کرده است، اما شمار کسانی که آمادگی جذب این وام‌ها را داشته باشند و بخواهند در این رشته سرمایه‌گذاری کنند، معدود است.

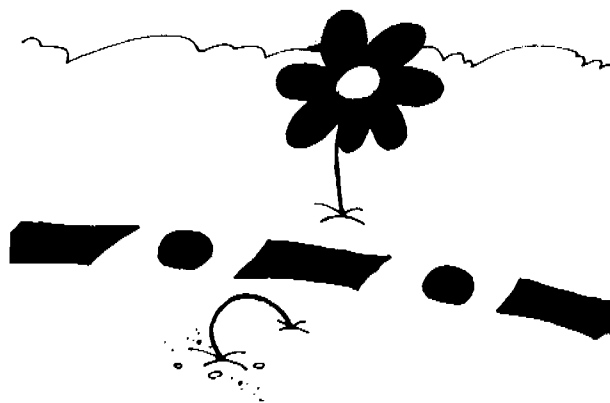
■ آیا امکان سرمایه‌گذاری مشترک با کشورهای که در کار گل و گیاه صاحب فن و فن‌آوری هستند، وجود ندارد؟

□ با وجود قوانین کنونی، متأسفانه امکان سرمایه‌گذاری مشترک با کشورهایمانند هلند، فرانسه و بلژیک وجود ندارد. خود چهار سال پیش اقدام به فعالیت برای سرمایه‌گذاری مشترک کردم ولی مقررات، اجازه چنین سرمایه‌گذاری را نداد و طرف‌های هلندی از ایران به مراکش و ترکیه رفتند و در آن کشورها سرمایه‌گذاری کردند.

■ برای جذب فن‌آوری روز و استفاده از کارشناسان متخصص، چه میزان سرمایه‌گذاری موردنیاز است.

□ سرمایه‌گذاری کزافی موردنیاز است. در حال حاضر هزینه‌ی احداث یک گلخانه مطلوب به شیوه هلندی یا بلژیکی متر مربعی ۱۵۰ دلار می‌باشد. اگر دولت بخواهد ارز صادراتی (هر

ایران تأمین شده و این کشور بازار بسیار خوبی برای گل‌ها و گیاهان ایرانی است. البته سهم ایران در بازار گل و گیاهان تزئینی امارات در سال‌های اخیر نه‌تنها رشد نداشته، بلکه سیر نزولی داشته است.

۱۰

به جز امارات متحده عربی، در حاشیه جنوبی خلیج فارس، کشورهای عربستان سعودی، کویت، قطر و بحرین نیز به شدت خواستار گل‌های ایرانی هستند.

بازار عمده گل و گیاهان زینتی و آپارتمانی، «هلند» است. اگر تولیدات گل و گیاه ایران کیفیت مطلوب داشته باشند، با توجه به آنکه «هلند» بزرگ‌ترین واردکننده گل جهان است، به راحتی می‌توانیم در بازار این کشور، گل‌ها و گیاهان ایرانی را عرضه کنیم.

■ وضعیت پرورش گل و گیاهان تزئینی در ایران، در گذشته و حال چگونه بوده و می‌باشد؟

□ به‌طور سنتی گل و گیاهان زینتی و آپارتمانی در ایران از گذشته تولید می‌شده است و امروز نیز به همین شیوه پرورش داده می‌شود.

معاونت باغبانی وزارت کشاورزی به تازگی تلاش‌هایی را برای تغییر وضعیت پرورش گل و گیاهان زینتی از شیوه سنتی به تولید انبوه و نوین صنعتی (مکانیزه) به عمل آورده است. اما این امر به سرمایه‌گذاری نیاز دارد که بخش خصوصی رغبتی به انجام آن ندارد. لذا دولت باید حرکت‌هایی را برای دستیابی به این مهم، انجام دهد و سرمایه‌گذاری مادر موردنیاز را تأمین کند.

ایران می‌تواند در این بازار فعالیت خوبی داشته باشد. البته هلند بازار جهانی گل می‌باشد و اگر وارد بازار هلند شویم می‌توانیم گل‌های خود را به تمام جهان بدون آنکه مقصد نهایی را بشناسیم، صادر کنیم. موضوع مهم آن است که بتوان به‌طور مستمر گل و گیاهان آپارتمانی تولید و در این بازار عرضه کرد.

■ اهم مشکلات مبتلابه تولید و صادرات گل و گیاهان زینتی و آپارتمانی ایران چیست؟

□ عمده‌ترین مشکل، تولید انبوه گل و گیاهان زینتی و آپارتمانی است که اکنون این‌گونه تولید نمی‌شود تا بتوان بر مبنای آن صادرات را برنامه‌ریزی کرد. تولید گل و گیاهان زینتی هنوز اقتصادی نیست و روش‌های سنتی نیز هیچ‌گاه جوابگو نخواهد بود. باید دولت برای تولید گل و گیاهان زینتی برنامه زیربنایی داشته باشد و بخش خصوصی را علاقه‌مند به سرمایه‌گذاری در این زمینه نماید.

○ صادرکنندگان گل و گیاه برداشتن پیمان ارزی را ضروری می‌دانند، زیرا در عمل نشان داده‌اند در سال‌هایی که پیمان ارزی نبود، بیش از سال‌های اخیر ارز وارد کشور کرده‌اند.

فن‌آوری نوین پرورش گل و گیاهان باید وارد کشور شود.

دلار معادل ۳۰۰۰ ریال) برای احداث گلخانه بدهد، سرمایه‌گذاری هنگفتی مورد نیاز است. اما اگر با ارز شناور (هر دلار معادل ۱۷۵۰ ریال) اجازه تأسیس گلخانه را صادر کند، امکان سرمایه‌گذاری وجود دارد.

○ با قوانین جاری، امکان جذب سرمایه‌گذاری مشترک برای پرورش گل و گیاه به شیوه نوین در ایران وجود ندارد.

البته سرمایه‌گذاری در این زمینه بازده بسیار سریعی دارد، اما تاکنون چنین اقدامی صورت نگرفته است.

■ گل و گیاهان ایران در حال حاضر به چه کشورهایی صادر می‌شود؟

□ به جز کشورهای حاشیه جنوبی خلیج فارس که پیش از این اشاره کردم، کشورهای اروپایی نیز در ۴ ماه سرمایه زمستان از ایران گل وارد کرده‌اند و امیدوارم امسال نیز برای واردات گل از ایران اقدام نمایند. اسپانیا، فرانسه، انگلستان، هلند و سوئد از خریداران گل ایران می‌باشند اما الان خرید کمتری از ایران دارند.

■ کشورهای که می‌توانند در اروپا بهترین خریدار گل‌های ایران باشند، کدام هستند؟

□ اگر تولید گل و گیاهان ایران مطلوب و مناسب باشد، انگلیس و آلمان می‌توانند بهترین بازارهای ایران تلقی شوند، زیرا مصرف گل در این کشورها به‌خصوص آلمان زیاد است و

نبود نیز میزان ارزی که به کشور برگردانده شد، بیش از سال‌های وجود مقررات پیمان ارزی بوده است.

بانک مرکزی با اطمینان خاطر نسبت به صادرکنندگان باید پیمان ارزی را بردارد، اما متأسفانه این بانک به نحوی عنوان می‌کند که تمام صادرکنندگان قصد خروج سرمایه از کشور را دارند، در حالی که به هیچ وجه این طور نیست و در عمل نیز این موضوع مشخص شده است.

■ آیا در زمینه صدور گل و گیاهان زینتی، مشکل حمل و

نقل وجود دارد؟

□ نسبت به سال‌های نخست صدور گل، اکنون مشکل حمل و نقل کمتر شده است و این امر مرهون زحمات‌های هواپیمایی جمهوری اسلامی ایران (هما) می‌باشد.

■ در حال حاضر وضعیت صادرات گل‌های خشک چگونه

است؟

□ گل‌های خشک طبیعی ایران به کشورهای حاشیه جنوبی خلیج فارس صادر می‌شود. به تازگی نیز فرانسه و انگلیس اظهار علاقه‌مندی به واردات این‌گونه گل‌ها کرده‌اند.

در حال حاضر چین در زمینه تولید و صادرات گل‌های خشک طبیعی فعال است و به سرعت در حال تسخیر بازارها می‌باشد. اما ایران می‌تواند رقیب بزرگی برای این کشور باشد. در حال حاضر گل‌های پرورش یافته با مواد شیمیایی خشک می‌شوند و به همراه گل‌های خشک طبیعی تزئین و صادر می‌شوند.

■ چگونه می‌توان استعدادهای توانمندی‌های تولید و صادرات گل و گیاهان زینتی ایران را به جهانیان معرفی کرد؟

□ نمایشگاه‌های داخلی، توان تولید گل و گیاهان ایران را به مردم و مسؤولان نشان داد و سبب شد که مسؤولان کشور به توانمندی‌های صادرات گل و قوف یابند. وزارت کشاورزی نه تنها در زمینه تشکیل نمایشگاه‌ها، بلکه در اختصاص ارز برای واردات فن‌آوری پرورش گل و گیاه و گونه‌های جدید گیاه، کمک‌های باارزشی به تولیدکنندگان ارائه داده است.

○ هلند بزرگ‌ترین واردکننده و بازار گل جهان است. اگر گل‌های ایرانی کیفیت مطلوب داشته باشد، می‌توان به این بازار وارد شد.

حضور در نمایشگاه‌های خارجی نیز جذب مشتریان و

اگر چنین امری تحقق یابد، با توجه به گستردگی خاک و چهارفصل بودن ایران، می‌توان جایگاه مطلوبی در بازار جهانی گل کسب نمود.

○ در ده سال گذشته بیش از یک‌هزار نفر وارد کار صادرات گل شدند، اما به جهت بی‌اطلاعی از مراحل پس از برداشت، توفیقی به دست نیاوردند.

باید اشاره کنم که فلسطین اشغالی در حال حاضر بیش از ۷۰ درصد بازار گل انگلیس و بخش قابل توجهی از بازار هلند را در اختیار دارد و آن را ظرف ۱۰ سال گذشته با بهره‌گیری از کارشناسان خیره و تحصیل کرده و فن‌آوری نوین به دست آورده است.

■ آیا در ایران در رشته پرورش گل و گیاهان زینتی و آپارتمانی به قدر کفایت کارشناس متخصص و تحصیل کرده وجود ندارد؟

□ متأسفانه کارشناسان خیره تحصیل کرده در این رشته در ایران شناخته شده نیستند. این قشر تاکنون زمینه‌ای برای فعالیت نداشته‌اند. البته زمانی که وزارت کشاورزی دعوتی انجام می‌دهد، جسته و گریخته دیده می‌شود که کارشناسان خوبی در این زمینه در ایران وجود دارند که متأسفانه به کار تسوید گل و گیاه نمی‌پردازند. وزارت کشاورزی باید از کارشناسان خیره برای کار تولید و پرورش گل دعوت به همکاری نماید. آنها تجربیات باارزشی دارند.

در ایران ۳۰۰۰ تولیدکننده گل و گیاه هست که اکثر قریب به اتفاق آنها به شیوه سنتی کار می‌کنند.

■ آیا موضوع پیمان ارزی، مشکلاتی را برای صادرات گل و گیاه به وجود نیاورد؟

□ نرخ ارز صادراتی و برخورداری از ۵۰ درصد ارز حاصل از صادرات برای واردات سبب می‌شود که صادرکنندگان گل و گیاهان زینتی از هر دلار صادرات گل حدود ۲۸۰۰ ریال به دست آورند که مطلوب نیست.

به عقیده صادرکنندگان گل و گیاه، دولت باید پیمان ارزی را از روی محصولات صادراتی گل و گیاه زینتی بردارد تا امکان فعالیت بیشتر برای صادرکنندگان به وجود آید. دولت اطمینان داشته باشد که صادرکنندگان گل، ارز حاصل از صادرات را به کشور برمی‌گردانند. حتی در سال‌هایی که موضوع پیمان ارزی

به طور همزمان پرورش گل و گیاه، اصلاح و امکانات حمل و نقل صادراتی فراهم شود.
در حال حاضر مسأله حمل و نقل گل و گیاه آسان تر از مشکل تولید حل می شود.

■ چه تعداد صادرکننده گل و گیاه ایران اینک در بازار جهانی فعال می باشند؟

□ در ۱۰ سال گذشته متجاوز از یک هزار صادرکننده در این زمینه فعالیت کردند که متأسفانه تمام آنها در حال حاضر به طور فعال به صادرات نمی پردازند. در حال حاضر ۲۰ تا ۳۰ صادرکننده گل و گیاه فعالیت دارند و علت نیز تخصصی بودن کار صادرات گل می باشد. عده ای که بدون مطالعه اقدام به تولید و صادرات گل و گیاه در سال های گذشته کردند، بدون آگاهی از کاشت، داشت و برداشت و مراحل بعد از برداشت، وارد کار صادرات گل شدند و توفیقی نیز به دست نیاوردند.

■ چه توصیه ای به صادرکنندگان گل و گیاه دارید؟

□ صادرکنندگان گل و گیاه تزیینی باید همواره در حفظ کیفیت تولیدات خود کوشا باشند تا نام ایران در این رشته حفظ شود. طی ۱۲ سال گذشته سعی شد که این نام حفظ شود، حفظ کیفیت، استمرار صادرات را به دنبال دارد.

خریداران گل و گیاه ایران را به دنبال دارد. تولیدکنندگان گل و گیاه زینتی ایران تاکنون در نمایشگاه های فرانکفورت، چین، فنلاند، کویت، ژاپن و امارات شرکت کرده و موفقیت هایی نیز کسب کرده اند.

■ مهم ترین موفقیت های کسب شده در نمایشگاه های گل و گیاه در خارج از کشور چه بوده اند؟

□ بازرگانی مخبری که اینجانب مدیریت آن را دارم، در نمایشگاه اوزاکای ژاپن، ۵ مدال طلا و نقره دریافت کرد که به عنوان افتخار گل و گیاه ایران در بانک مرکزی نگهداری می شود. این مدال ها مربوط به گل های «کلایل»، «سوسن» و «استرلیزیا» بودند.

■ از دولت آرایه چه تسهیلاتی را انتظار دارید؟

□ بهترین تسهیلاتی که دولت می تواند آرایه دهد، سرمایه گذاری مادر در زمینه ایجاد گلخانه های پیشرفته و پرورش گونه های جدید گل و گیاه است. این کار در سطح جهان انجام شده، اما ایران از آن دور مانده است.

اگر سرمایه گذاری مادر صورت گیرد و گونه های جدید به اندازه کافی وارد کشور شود، صادرات گل و گیاه ایران به راحتی راه خود را به سوی بازارهای بین المللی باز خواهد کرد.

اگر کشت و پرورش گل و گیاه در ایران به شیوه نوین صنعتی صورت گیرد، با توجه به ارزانی سوخت و کارگر در کشور، می توان بازارهای جهانی را در اختیار گرفت. باید